

**Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas
sanāksmes**

PROTOKOLS
Rīgā

Datums:	11.07.2024	Nr.	1/2024
----------------	------------	------------	--------

Sākums:	pl.11:00	Beigas:	pl.13:00
Norises vieta:	Hibrīdformātā - klātienē Veselības ministrijā 309. telpā/ attālināti – platformā MS Team		
Vada:	Jana Feldmane - Sabiedrības veselības departamenta nodaļas direktore		
Dalībnieki:	Vārds Uzvārds, amats	Piedalās	
	Inga Birzniece – Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vadītāja	☒	
	Iveta Pudule – Latvijas Sabiedrības veselības asociācijas valdes locekle	☒	
	Aija Pelne – Slimību profilakses un kontroles centra Atkarības slimību riska analīzes nodaļas vadītāja	☐	
	Mārtiņš Pužulis – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības darba aizsardzības vecākais speciālists	☒	
	Viesturs Razumovskis – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Pašvaldību departamenta direktors	☒	
	Alvils Krams – Latvijas Ārstu biedrības biedrs, Latvijas Tuberkulozes un plaušu slimību ārstu asociācijas valdes priekšsēdētājs, VSIA “Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca” Pneimologijas galvenais speciālists	☒	
	Astrīda Stirna – VSIA “Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” Narkoloģiskās palīdzības dienesta vadītāja, Veselības ministrijas galvenais speciālists – narkologs	☒	
	Ieva Liepiņa – Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu pārvaldes direktora vietniece (attālināti)	☒	
	Ella Hartmane – Finanšu ministrijas Netiešo nodokļu departamenta Muitas un akcīzes nodokļa nodaļas vecākā eksperte	☐	
	Ilze Rudzīte – Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos	☐	
	Pēteris Leiškalns – Latvijas Darba devēju konfederācijas sociālo lietu un sociālās drošības eksperts	☒	
	Imants Zaķis – Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta direktora vietnieks	☒	
	Aija Krečko – Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta vecākā eksperte	☒	
	Sandra Falka – Valsts izglītības satura centra Izglītības satura departamenta Izglītības satura atbalsta nodaļas vecākā eksperte	☒	
	Uģis Zaļkalns – Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības smago un sērijveida noziegumu apkarošanas pārvaldes 3. nodaļas priekšnieka vietnieks	☒	
	Vita Vilistere – Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes Prevencijas vadības biroja Daudznozaru prevencijas nodaļas priekšniece	☒	

Pieaicinātie*:	Artjoms Uršulskis – Veselības ministrijas parlamentārais sekretārs	☒
	Baiba Zakevica – Kultūras ministrijas Valsts sekretāra vietniece attīstības un finanšu jautājumos	☒
	Andra Rutkēviča – Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departaments, Nozaru politikas nodaļa, Referente	☒
	Una Mārtiņšone – Slimību profilakses un kontroles centra Atkarības slimību riska analīzes nodaļas vecākā sabiedrības veselības analītiķe	☒
	Maija Rumpētere – Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības departamenta Produktu drošuma un tirgus uzraudzības nodaļas vadītāja	☒
	Aļona Sudņicina – Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības departamenta Produktu drošuma un tirgus uzraudzības nodaļas vecākā referente	☒
	Inese Tērauda – Patērētāju tiesību aizsardzības centra Otrās patērētāju kolektīvo interešu uzraudzības daļas vecākā eksperte	☒
	Arnis Latīšenko – Iekšējā tirgus departamenta Konkurences, tirdzniecības un patērētāju tiesību nodaļas vecākais eksperts	☒
	Jolanta Krastiņa – Netiešo nodokļu departamenta Muitas un akcīzes nodokļa nodaļas vadītāja – departamenta direktora vietniece (attālināti)	☒
Protokolē:	Sanita Lazdiņa - Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vecākā eksperte	

Darba kārtība/ sanāksmē apspriestais:

- Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas sēdes atklāšana un sēdes darba kārtības apstiprināšana.** (*komisijas priekšsēdētāja, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta direktore J.Feldmane*) (5 min.)
- Valsts pārvaldes iestāžu ziņojumi par Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā (turpmāk – Tabakas likums) šobrīd noteikto ierobežojumu kontroli, t.sk. galvenajiem izaicinājumiem un priekšlikumiem, lai mazinātu, nepilngadīgu personu piekļūšanu tabakas izstrādājumiem, tabakas aizstājējproduktiem augu smēķēšanas produktiem, elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm un to uzpildes tvertnēm, kā arī novērstu minēto produktu lietošanu/smēķēšanu.
- Aktualitātes smēķēšanas ierobežošanas politikā un normatīvā regulējuma pilnveidošanā (uzsāktās un plānotās iniciatīvas) (Ziņo: Veselības ministrija, 15 min)
- Dažādi:**

4.1.Esošā situācija attiecībā uz smēķēšanu teātra izrādēs un iespējamie risinājumi, lai nodrošinātu jebkura teātra apmeklētāja tiesības, vērojot teātra izrādi, elpot tīru, nepiesārņotu gaisu, kā arī tiesības būt pasargātiem no pasīvās smēķēšanas un smēķēšanas izraisītu slimību riskiem. (ziņo: Kultūras ministrija (15 min) un diskusija ar komisijas locekļiem)

- Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas sēdes atklāšana un sēdes darba kārtības apstiprināšana. (J.Feldmane)**

J.Feldmane atklāj Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas (turpmāk – Komisija) sēdi un iepazīstina ar darba kārtību Komisijas locekļus. Komisijas locekļi apstiprina darba kārtību.

- Valsts pārvaldes iestāžu ziņojumi par Tabakas likumā noteikto normu kontroli, t.sk. galvenie izaicinājumi un priekšlikumi, lai mazinātu, nepilngadīgu personu piekļūšanu tabakas izstrādājumiem, tabakas aizstājējproduktiem augu smēķēšanas produktiem, elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm un to uzpildes tvertnēm, kā arī novērstu minēto produktu lietošanu/smēķēšanu.**

2.1. Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības smago un sērijveida noziegumu apkarošanas pārvaldes 3. nodaļas pusgada darba rezultāti, uzsverot pieaugošo aktivitāti cīņā pret akcīzes preču pārkāpumiem, īpaši attiecībā uz tabakas izstrādājumiem un elektroniskajām cigaretēm. (ziņo: U.Zaļkalns)

J.Feldmane Jūs minējāt, ka izņemtas 360 elektroniskās cigaretes. Kurās vietās izņemšana notikusi?

U.Zaļkalns atbild, ka detalizēti komentēt šobrīd nevar, taču, visticamāk, tas saistīts ar citām procesuālajām darbībām kriminālprocesu ietvaros. Esam sākuši pievērst pastiprinātu uzmanību tieši elektroniskajām cigaretēm – pārbaudām, vai tām ir akcīzes markas, un attiecīgi veicam izņemšanu, ja to nav.

A.Krams Jums šobrīd jau ir uzdots uzraudzīt arī mazumtirdzniecības vietās noteiktos ierobežojumus izvietot smēķēšanas produktus redzamā veidā apmeklētājiem?

U.Zaļkalns bilst, ka mēs esam Kriminālpolicija un galvenokārt nodarbojamies ar izmeklēšanu kriminālprocesu ietvaros, kā arī, veicam operatīvo darbību. Detalizētāk par tirdzniecības vietu pārbaudēm un uzraudzību varēs pastāstīt mana kolēģe Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes Prevencijas vadības biroja Daudznozaru prevencijas nodaļas, kuras atbildībā ir šis jautājums.

2.2. Pārskats par Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes Prevencijas vadības biroja Daudznozaru prevencijas nodaļas preventīvo darbu saistībā ar citiem dienestiem, tostarp kontrolpirkumiem tirdzniecības vietās, sabiedrisko vietu uzraudzību un pārbaudēm izglītības iestādēs. Informē, ka 2023. gadā īstenoti 1243 preventīvie pasākumi, tostarp 244 kontroles izglītības iestādēs un 128 kontrolpirkumu pasākumi, bet šī gada pirmajā pusgadā kopā ar kinologiem apsekotas 128 izglītības iestādes un veikti 79 kontrolpirkumu reidi. Lielu daļu uzraudzības veic arī kolēģi no pašvaldības policijas.(ziņo: V.Vīlistere)

J.Feldmane min, ka saistībā ar šī gada grozījumiem Tabakas likumā, ir paplašinātas iespējas kontrolēt mazumtirdzniecības vietas. Kā jūs šo regulējumu ieviešat praksē?

V.Vīlistere atbild, ka runājot par Tabakas likuma grozījumiem, īpaši attiecībā uz tabakas aizstājējproduktiem un augu izcelsmes smēķēšanas produktiem (14. panta 4.¹ daļa), 2023. gadā visā valstī tika reģistrēti 25 šādi gadījumi, taču datu uzskaitē ir sarežģīta, jo ne vienmēr tiek precizēts, vai tie saistīti ar fiziskām vai juridiskām personām. Savukārt Tabakas likuma pārkāpumi attiecībā uz distances tirdzniecību gada laikā konstatēti tikai 5 gadījumos. Attiecībā uz 8.¹ pantu, kopumā uzsākti 8 procesi. Reaģējot uz šiem gadījumiem, Valsts policijā veikta reorganizācija un izveidota prevencijas nodaļa, kas fokusējas uz preventīvo darbu. Būtiska ir starpinstitucionālā sadarbība un informācijas apmaiņa, lai mērķēti veiktu pārbaudes. Pašlaik esam sākuma posmā – ir izstrādāta vienota kontrolpirkumu veidlapa, lai nodrošinātu sistēmisku pieeju, tostarp arī attālinātu kontrolpirkumu veikšanai, izmantojot tiešsaistes rīkus.

J.Feldmane vēlreiz pārjautā vai sapratusi, ka policija strādā pie tā, lai stiprinātu Tabakas likumā noteikto un plānoto normu uzraudzību?

V.Vīlistere uzsver, ka jā, viennozīmīgi. Ir novērots, ka reidos, īpaši izglītības iestādēs, augstu efektivitāti nodrošina cieša sadarbība ar izglītības iestāžu personālu. Saņemot informētus pieteikumus, iespējams mērķtiecīgi veikt pārbaudes, kuru rezultātā tiek konstatēts, ka skolēni lieto un pārnēsā neatļautus smēķēšanas produktus, un katrā šādā gadījumā tiek uzsākta administratīvā lietvedība. Šāda pieeja sniedz konkrētus un izmērāmus rezultātus.

S.Lazdiņa piebilst, ka saistībā ar pēdējiem grozījumiem Tabakas likumā – 9. panta 5. daļas izpilde par mazumtirdzniecības vietu uzraudzību tika nodota no PTAC valsts policijai un pašvaldības policijai, jo PTAC trūka resursu. Arī Veselības ministrija ir nosūtījusi skaidrojošu informāciju valsts un pašvaldību policijām par šo regulējumu, īpaši par elektronisko cigarešu izvietošanu redzamā vietā. Atbilstoši Tabakas

likumam, šiem produktiem jābūt aizklātiem, arī lielveikalos. Uzlabojumi ir redzami, taču joprojām pastāv gadījumi, kad produkti ir aizklāti izvietoti, piemēram, caurspīdīgos skapjos. Kur, jūsuprāt, ir problēma – nepietiekama izpratne par normu vai nepieciešama papildus skaidrojoša informācija? Iespējams, būtu lietderīgi rīkot sanāksmi ar policijas darbiniekiem.

V.Vīlistere piekrīt, ka jā, Jums ir taisnība – šī ir pašvaldības policijas funkcija. Šobrīd pārkāpumi tiek konstatēti reti, taču grūti pateikt, vai tas ir saistīts ar komersantu atbildību vai nepietiekamu kontroli. No mūsu puses būtu ļoti vērtīga iespēja organizēt tiešu izglītojošu sarunu ar Veselības ministriju, lai iegūtu praktisku un mērķētu informāciju no speciālistiem, kas ikdienā strādā ar šo regulējumu. Tas būtiski uzlabotu normu izpratni un piemērošanu praksē.

S.Lazdiņa Mēs noteikti to varam īstenot. Kopā ar Slimību profilakses un kontroles centru (turpmāk – SPKC) jau 2023. gadā izstrādājām skaidrojošu materiālu policijas darbiniekiem par jaunajām smēķēšanas ierīcēm un Tabakas likuma normām. Tāpat tika nosūtīta informatīva vēstule visām pašvaldības policijām brīdī, kad šie grozījumi stājās spēkā. Ņemot vērā situāciju, būtu lietderīgi organizēt atsevišķu diskusiju arī ar pašvaldības policijas pārstāvjiem.

V.Vīlistere atbild, ka Veselības ministrijas redzējums un atbalsts šajā jautājumā ir ļoti nozīmīgs, taču būtiski ir arī sabalansēt prasības ar policijai pieejamajiem resursiem. Šāda sadarbība un izglītojošs dialogs noteikti būtu vērtīgs un sniegtu pozitīvu ieguldījumu kontroles efektivitātē.

S.Lazdiņa jautāja par vecuma ierobežojumu izmaiņām – kādi plāni saistībā ar gaidāmo tirdzniecības vecuma sliekšņa paaugstināšanu no 18 uz 20 gadiem? Vai jau tiek plānotas konkrētas darbības, piemēram, attiecībā uz reidu skaitu tirdzniecības vietās? Jūs iepriekš minējāt arī par kontrolpirkumiem – būtu svarīgi precizēt, vai tie tiek veikti tikai klātienēs tirdzniecības vietās vai arī tiešsaistes platformās.

V.Vīlistere skaidroja šobrīd kontrolpirkumi tiek veikti tikai fiziskās tirdzniecības vietās. Runājot, par vecuma ierobežojumu izmaiņām, kopējā darba dinamika būtiski nemainīsies, taču tas nāks par labu uzraudzības veikšanā izglītības iestādēs – lielākā daļa vidusskolēnu ir 19-20 gadus veci, līdz ar to, ja tiek konstatēts pārkāpums, atbildība par aizliegto vielu vai izstrādājumu glabāšanu būs jāuzņemas pašam skolēnam.

A.Krams piebilda ņemot vērā, ka Tabakas likumā kā atbildīgās institūcijas norādītas gan Valsts policija, gan pašvaldības policija, vai Jums pašiem ir skaidrs, kura institūcija konkrētā situācijā ir atbildīga? Jo praksē nereti var gadīties, ka atbildība tiek novirzīta, un gala rezultātā – nav neviena kas faktiski rīkojas.

V.Vīlistere atbild, ka katram iecirknim ir izstrādāti pieci preventīvā darba plāni, kuros viens no galvenajiem aspektiem ir sadarbība ar pašvaldībām. Prakse gan atšķiras – sadarbības kvalitāte atkarīga no konkrētās pašvaldības. Kontrolpirkumi šajā jomā ir organizatorisks jautājums, un policija, vadoties pēc noteiktajām prioritātēm, fokusējas arī uz nepilngadīgo personu uzraudzību. Šis darbs lielā mērā ir pašvaldības policijas pārziņā. Ja pārbaudes pārklājas, tas tiek vērtēts pozitīvi – papildu kontrole tikai pastiprina uzraudzību. Tomēr prakse atšķiras dažādos novados un pilsētās.

A.Uršulskis jautā kā tiek kontrolēta tirdzniecības sociālajos tīklos, īpaši ārpus veikaliem un izglītības iestādēm? Kādi ir galvenie šķēršļi, un vai nepieciešamas izmaiņas likumdošanā?

V.Vīlistere komentē, ka tiešsaistes tirdzniecības uzraudzība ir izaicinoša – informācija tiek nodota reģioniem, kas veic pārbaudes. Telegram grupās ir grūti iekļūt, jo policija tajās nevar atklāti darboties, tādēļ tiek veikti kontrolpirkumi un šī joma vēl ir jāattīsta.

I.Birzniece jautā vai ir pieejami statistikas dati par jauniešu iesaisti pārkāpumos saistībā ar smēķēšanas produktiem? Kuri produkti dominē?

V.Vīlistere atbild, ka konkrētu statistiku šobrīd nav, taču ir redzamas tendences – izglītības iestādēs visbiežāk sastopamas elektroniskās cigaretes “Salt”. Klasiskās cigaretes ir retums. Reģionos tiek izmēģināti preventīvie “koferīši” – izglītojoši rīki ar paraugiem no izņemtajām vielām, kas palīdz darbā ar sabiedrību un vecākiem.

I.Zaķis jautā vai kontrolpirkumi tiek veikti arī attiecībā uz distances tirdzniecības ierobežojumiem?

V.Vīlistere atbild, ka prakse šajā jomā ir ļoti minimāla.

I.Zaķis piebilst, ka nākamajā sēdē būtu nepieciešams detalizēti apspriest distances tirdzniecības kontroli un iespējamās izmaiņas normatīvajos aktos, lai uzlabotu piemērošanu praksē.

S.Falka jautā no 198 izglītības iestādēm, ar kurām jums ir laba sadarbība, cik no tām pašas izrādījušas iniciatīvu?

V.Vīlistere atbild, ka iniciatīvai vienmēr ir jānāk no izglītības iestādes. Ir izstrādātas iekšējās vadlīnijas un tiek veiktas riska izvērtēšanas sarunas. Iniciatīvu bieži izrāda arī skolu padomes. Sadarbība tiek balstīta uz savstarpēju izpratni un preventīvu pieeju.

2.3.Patērētāju tiesību aizsardzības centra darbs smēķēšanas produktu reklāmas uzraudzībā 2023./2024. gadā. Uzraudzība tiek veikta interneta vidē un tirdzniecības vietās, konstatējot pārkāpumus un piemērojot soda sankcijas. (ziņo: I.Tērauda)

J.Feldmane jautā kādas ir tendences un izmaiņas Tabakas likuma noteikto reklāmas ierobežojumu uzraudzībā? Vai komersanti ņem vērā PTAC kontroles laikā konstatētās nepilnības? Vai reklāmas tiek kontrolētas biežāk?

I.Tērauda atbild, ka faktiski būtiskas izmaiņas nav notikušas. Problēmas saglabājas un situācija turpinās. Galvenā problēma ir nepietiekamā kapacitāte un resursu trūkums, lai pilnvērtīgi uzraudzītu reklāmas tirgu. Pašlaik šo uzdevumu veic tikai viens darbinieks. Komersanti darbojas diezgan drosmīgi un bieži neievēro Tabakas likuma prasības.

J.Feldmane papildina ar jautājumu, vai Jūsaprāt, būtu nepieciešams piemērot bargākus sodus par reklāmas pārkāpumiem? Varbūt peļņa no reklāmas ir ievērojami lielāka nekā risks saņemt sodu?

I.Tērauda atbild, ka attiecībā uz sodiem jāņem vērā, ka to apmērs ir izvērtējams. Pastāvošais regulējums paredz iespēju piemērot sodus līdz 300 000 eiro, taču tas tiek vērtēts individuāli katrā gadījumā.

S.Lazdiņa jautā, vai plānveidā tiek monitorēti sociālie tīkli vai tiek reaģēts tikai uz sūdzībām? Varbūt būtu nepieciešams diskutēt par to, kas no Veselības ministrijas puses ir nepieciešams, lai efektīvāk veicinātu reklāmas uzraudzību. Varbūt būtu jārīko plašāka komersantu informēšana, tostarp atkārtota prasību nosūtīšana komersantiem, lai veicinātu to ievērošanu?

I.Tērauda bilst, ka, galvenokārt, uzraudzība tiek veikta reaģējot uz saņemtajiem signāliem. Nav izstrādāta sistemātiska monitoringa sistēma. Pilnīgi piekrīt, ka nepieciešami informēšanas pasākumi gan komersantu, gan sabiedrības virzienā.

A.Krams jautā, kurš ir atbildīgs par to, ka uz mazumtirdzniecības vietu skatlogiem tiek izvietotas preču zīmju reklāmas, piemēram, “Salt”, “Salt point” vai citas elektronisko cigarešu preču zīmes– PTAC vai policija?

S.Lazdiņa papildina ar vēl vienu jautājumu, vai būtu jāvirza Tabakas likumu grozījumi un jānosaka, ka arī preču zīme tiek uzskatīta par reklāmu?

M.Rumpētere piebilst, ka “Salt point” kā veikala nosaukums neietilpst Veselības inspekcijas kompetencē. Lai to regulētu, nepieciešams veikt Tabakas likuma grozījumus, kuros noteiktu, ka konkrētās kategorijas veikalu nosaukumos nav atļauts iekļaut preču vai preču zīmes nosaukumu. Pašlaik normatīvajos aktos šāds pamatojums nav paredzēts, tāpēc aizliegt “Salt point” nav iespējams.

J.Feldmane grib vienoties, ka lūgšim Ekonomikas ministrijai izvērtēt preču zīmju reklamēšanas jautājumu un sniegt skaidrojumu, kā arī izskatīt iespēju ierobežot preču zīmju izmantošanu reklāmā.

2.4.Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) kontroles pasākumu Tabakas likuma normu ievērošanas nodrošināšanā, īpaši attiecībā uz distances tirdzniecību un sūtījumiem no trešajām valstīm. VID konstatē grūtības izmeklēt distances tirdzniecības gadījumus, jo fiziskās personas nereti nesadarbojas, un tirdzniecība notiek arī caur sociālajiem tīkliem ar viltus profiliem. Papildus tiek pastiprināta muitas kontrole, galvenokārt saistībā ar sankciju ievērošanu pret preču pasūtījumiem no Krievijas un Baltkrievijas. (ziņo: I.Liepiņa)

J.Feldmane jautā vai jūs saredzat šķēršļus, kurus mēs tuvākajā laikā varam risināt? Vai ir nepieciešami kādi grozījumi Tabakas likumā?

I.Liepiņa atbild, ka viens no būtiskiem šķēršļiem ir nepieciešamība izvērtēt iespēju noteikt atbildību arī pasta pakalpojumu sniedzējiem – kurjeriem -, jo šobrīd šāda atbildība normatīvajos aktos nav tieši paredzēta.

A.Latišenko jautā kādas ir VID pilnvaras attiecībā uz tīmekļa vietnēm? Vai ir iespējams bloķēt tās vietnes, kuras nav reģistrētas ar .lv domēnu?

I.Liepiņa atbild, ka cik zināms, šobrīd tādu vietņu bloķēšana nav iespējama, taču tiek strādāts pie risinājumiem, lai nākotnē būtu iespējams ierobežot arī ārvalstīs reģistrētās tīmekļa vietnes.

M.Rumpētere jautā, vai tiek apsvērta iespēja noteikt pienākumu mazumtirgotājiem saņemt licenci par pirms elektronisko cigarešu tirdzniecības uzsākšanas?

I.Liepiņa atbild, ka jā, šis jautājums ir apspriests. Ņemot vērā, ka komersanti, kuri tirgo šos produktus, jau ir reģistrējami un viņiem ir pienākums ziņot par savu darbību VID. Šobrīd papildu licencēšana netiek uzskatīta par nepieciešamību, tomēr esam atvērti turpmākai diskusijai.

2.5.Veiktā uzraudzība Tabakas likuma ietvaros. Veselības inspekcijas funkcijas Tabakas likumā deleģētajos ietvaros. EU-CEG iesniegtās informācijas apstrāde – paziņotie, apmaksātie, publicētie - Tabakas izstrādājumi, e-cigaretes un to uzpildes flakoni. Produktu veidi, uz kuriem attiecas aromāta regulējums, Uzraudzības darbības saistībā ar raksturīgā aromāta aizliegumu tabakas izstrādājumos. Uzraudzības darbības saistībā ar mentolu un tā analogus saturošu produktu aizlieguma tuvošanos. Paziņotie mentolu, tā analogus un geraniolu saturošie tabakas izstrādājumi. Veiktās darbības saistībā ar aromatizētāju ierobežojumu elektroniskām cigaretēm un tabakas aizstājējproduktiem tuvošanos. Produktu kontroles nodaļas rezultāti 2023. gadā. Iesniegumu saņemšana par elektronisko cigarešu un flakonu tirdzniecību. (ziņo: M.Rumpētere)

J.Feldmane piedāvā samainīt vietām šodienas sēdes 3.darba kārtības punktu ar 4.punktu un vispirms izrunāt jautājumu par smēķēšanu teātra izrādēs.

Komisijas locekļiem iebildumu nav.

2. Esošā situācija attiecībā uz smēķēšanu teātra izrādēs un iespējamiem risinājumi, lai nodrošinātu jebkura teātra apmeklētāja tiesības, vērojot teātra izrādi, elpot tīru,

nepiesārņotu gaisu, kā arī tiesības būt pasargātiem no pasīvās smēķēšanas un smēķēšanas izraisīto slimību riskiem. (ziņo: A.Rutkēviča)

A. Uršulskis jautā, kādi apsvērumi tika vērsti Kultūras ministrijas pārziņā esošajā Teātra padomes sēdē? Vai padome reaģēja tikai uz valsts prezidenta vēstuli, kas tika saņemta, vai arī jautājums tika diskutēts plašāk?

A. Rutkēviča min, ka jautājums tika aktualizēts, reaģējot uz saņemto valsts prezidenta vēstuli.

A. Uršulskis jautā, vai jūs apspriedāt arī iespēju pilnībā atteikties no tabaku izstrādājumu, nikotīnu saturošu izstrādājumu smēķēšanas teātra izrādes laikā uz skatuves?

A. Rutkēviča atbild, ka jā, šāda iespēja tika apspriesta, taču režisori tam nepiekrita.

A. Uršulskis turpina problēma ir tā, ka smēķēšana teātros ir tabakas izstrādājumu reklāma. Tā ir pievilcīga sabiedrībai. Žēl, ka ļoti daudz jauniešu iet uz teātriem un viņiem jāsasaskaras ar smēķēšanu. Žēl, ka neizskatījāt Teātra padomē jautājumu plašāk. Uzsver veselība visās politikās pieeja būtu jābūt visās jomās, jo sabiedrības veselības aizsardzība nav tikai Veselības ministrijas kompetence.

A. Krams norāda, ka Tabakas likumā ir noteikts aizliegums smēķēt publiskās vietās, sabiedriskās vietās, kā arī bērnu un grūtnieču klātbūtnē. Ja šāda rīcība tiek konstatēta izrādes laikā, jāizsauc policija. Ja izrādē tiek izmantota neaizdegta cigarete kā rekvizīts, tas jau ir atsevišķs, ar Tabakas likumu nesaistīts jautājums.

B. Zakevica piebilst, ka teātris aktīvi strādā pie tā, lai samazinātu tabakas izstrādājumu lietošanu izrādēs. Pilnībā piekrist, ka šāda prakse nav pieļaujama.

J. Feldmane norāda, ka arguments, ka izrādei pievienots brīdinājums par smēķēšanu nav pietiekams. Cilvēki izvēlas izrādes pēc satura, nevis pēc tā, vai tajās notiek smēķēšana. Tas rada situāciju, kurā smēķētāju intereses tiek nostādītas augstāk par nesmēķētāju tiesībām. Tāpat arī tradicionālo cigarešu aizstāšana ar elektroniskajām cigaretēm nav pieņemama, jo smēķēšana jebkurā formā ir un paliek smēķēšana. Ierosinu, lai Veselības ministrija apkopo argumentus, un aicina teātrus pārskatīt savu politiku attiecībā uz smēķēšanas attēlojumu izrādēs.

B. Zakevica atbild, ka šos ieteikumus nodos Teātra padomei, kā arī aicina piedalīties šajā padomes sēdē, lai kopīgi diskutētu par šiem jautājumiem. Jāuzsver, ka jauniešu smēķēšanas paradumus vairāk ietekmē apkārtējā vide – ģimene, skola -, nevis tas, kas tiek attēlots uz skatuves.

I. Pudule norāda, ka ir svarīgi uzvērt, ka likumā noteiktais jāievēro, un teātrī to iepriekš ilgstoši arī ievēroja. Ilgu laiku tika izmantotas smēķēšanas imitācijas, un tas neradīja problēmas. I. Pudule regulāri apmeklē teātrus un redz, kāda ir situācija – piemēram, Dailes teātris smēķēšanas ainas no iekšējām kafejnīcām pārnesis uz skatuvi.

M. Rumpētere norāda, ka Kultūras ministrijas prezentācijā nav skaidri atspoguļota reālā ietekme, jo tiek runāts tikai par izrāžu skaitu vai apmēru no kopējā izrāžu skaita, apmēra, kurās notiek smēķēšana. Norāda, ka ietekme no smēķēšanas izrādē ir daudz lielāka, proti, viena izrāde tiek rādīta vairākas reizes sezonā, kuru apmeklē daudz skatītāju.

J. Feldmane papildina, ka šeit jāņem vērā arī potenciālais kaitējums aktieriem, kuriem ilgstošā laika posmā jāatkārto smēķēšanas darbības izrāžu laikā.

B. Zakevica atkārtoti piebilst, ka tādēļ Teātra padome aicinās šīs komisijas, arī Veselības ministrijas pārstāvjus piedalīties Teātra padomes sēdē, jo jautājums prasa abpusēju risinājumu.

A. Krams norāda, ka Dailes teātra ēdināšanas zonā tiek smēķēts, kas ir pretrunā ar Tabakas likuma prasībām. Smēķēšana ir atļauta tikai āra kafejnīcās.

A. Uršulskis piebilst, ka var tikt ierādīta smēķētava, taču tā nedrīkst atrasties ēdināšanas zonā, kafejnīcā vai ēdnīcā.

A. Rutkēviča atbild, ka Kultūras ministrijas ieskatā nav pieļaujama iejaukšanās teātra satura jautājumos vai tā cenzēšana. Līdz ar to neplānojam aicināt izrādēs izslēgt smēķēšanas ainas.

A. Uršulskis ierosina šo diskusiju turpināt nākamajā Teātra padomes sēdē, pieaicinot arī veselības nozares ekspertus no Veselības ministrijas, jo šis jautājums ir plašāks par mākslinieciskās izteiksmes brīvību.

4. S.Lazdiņa un J.Feldmane ziņo par izdarīto pēc pēdējās komisijas sēdes, ka Eiropas Komisijai ir nosūtīta vēstule ar aicinājumu virzīties uz vienotu pieeju jaunas tabakas un nikotīna saturošu izstrādājumu un elektronisko cigarešu regulēšanā. Tā aptver aromatizēto produktu aizliegumu, gan jaunās produktu grupas. Iniciatīvai pievienojušās vairākas Eiropas Savienības dalībvalstis. Tāpat uzsākta sarunas ar Tieslietu ministriju, Valsts policiju, tiek virzīta iniciatīva kriminālatbildības noteikšanu attiecībā uz elektronisko smēķēšanas ierīču, to uzpildes tvertņu, tabakas aizstājējproduktu, kā arī augu smēķēšanas produktu nelikumīgu apriti.

J. Feldmane aicina iesūtīt vēl citus priekšlikumus Veselības ministrijai kontroles un uzraudzības uzlabošanai un sēdi slēdz.

Komisija nolemj:

1. Veselības ministrija uzņemas veidot ciešāku sadarbību ar policiju un pārējām kontrolējošām iestādēm, lai veidotu vienotu izpratni par tabakas izstrādājumu ierobežojumu piemērošanu un ieviešanu.
2. Veselības ministrija aicinās Ekonomikas ministriju izvērtēt iespējas ierobežot tabakas un nikotīna saturošu izstrādājumu preču zīmju demonstrēšanu vai reklamēšanu.
3. Sadarbībā ar Kultūras ministriju, Veselības ministrija apņemas turpināt darbu pie smēķēšanas mazināšanas teātra izrādēs, nodrošinot VM pārstāvja dalību KM Nacionālā teātra padomes sēdē, ziņojot par jautājuma tālāku attīstību nākamā komisijas sēdē.
4. Uz nākamo komisijas sēdi izvērtēt iespēju noteikt likumdošanā administratīvo atbildību pasta sūtījumu piegādātājiem – kurjeriem par tabakas vai nikotīnu saturošu izstrādājumu piegādi.
5. Izvērtēt iespēju ieviest licencēšanas prasības elektronisko cigarešu tirdzniecības vietām, aizstājot pašreizējo tirdzniecības vietas adreses paziņošanas procedūru Veselības inspekcijai.
6. Veselības ministrija aicina izvērtēt kopā ar citām uzraugošām iestādēm, vai ir iespēja izstrādāt plānu nelegālās tirdzniecības uzraudzības un kontroles stiprināšanai, veidojot kādu savstarpēju plānu un apzināt virzienus.

Sanāksmes vadītājs

(paraksts**)ⁱ

J. Feldmane

Protokolētājs

(paraksts**)

S. Lazdiņa

* aizpilda nepieciešamības gadījumā

ⁱizvēlēties vajadzīgo:

**** PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Parakstot manuāli ar pildspalvu papīra formas dokumentu dzēst iedrukāto tekstu - (paraksts*)